

Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öznel İyi Oluş ve Psikolojik İhtiyaçlarının Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi¹

Examining Subjective Well-Being and Psychological Needs of Students at the Educational Faculty According to Demographic Variables

Rezzan GÜNDOĞDU²
Yasemin YAVUZER³

Özet

Bu çalışmanın amacı eğitim fakültesi öğrencilerinin öğrenim görülen lisans programı ve cinsiyet değişkenlerine göre öznel iyi oluş ve psikolojik ihtiyaçlarının incelenmesidir. Araştırmaya Aksaray üniversitesi Eğitim fakültesinin çeşitli lisans programlarında öğrenim görmekte olan 331 öğrenci katılmıştır. Araştırmada öğrencilerin öznel iyi oluş düzeylerini belirlemek için Öznel İyi Oluş Ölçeği; psikolojik ihtiyaçlarını belirlemek için Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde çoklu varyans analizi (MANOVA) uygulanmıştır. Öğrenim görülen lisans programının ve cinsiyetin öğrencilerin temel psikolojik ihtiyaçlar ve öznel iyi oluş puanları üzerindeki temel etkileri anlamlı bulunmuştur. Öğrenim görülen lisans programı ve cinsiyet değişkenlerinin öğrencilerin temel psikolojik ihtiyaçlar ve öznel iyi oluş puanları üzerindeki ortak etkisi ise anlamlı bulunmamıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Öznel iyi oluş, psikolojik ihtiyaçlar, eğitim fakültesi

Abstract

The purpose of this study was to examine the individual well-being and psychological needs of university students/students of faculty of education in terms of gender and department variables. 331 students from various under graduation departments at Faculty of Education of Aksaray University participated into this research. In order to collect data, Individual Well-Being Scale and Basic Psychological Needs Scale were used. Multiple Variance analysis (MANOVA) was used for analyzing. The main effects of department and gender on individual well being and basic psychological needs scores were decided as significant. The mutual effects of department and gender on individual well being and basic psychological needs scores were decided as insignificant. Suggestions were made based on the findings of this research.

Keywords: Subjective well-being, psychological needs, educational faculty

¹ Bu çalışma, 27-29 Mayıs 2011 tarihleri arasında “Uluslar arası Yükseköğretim Kongresi: Yeni Yönelişler ve Sorunlar” kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Yrd. Doç. Dr. Aksaray Üniversitesi, e-posta: rezzangundogdu@yahoo.com

³ Yrd. Doç. Dr. Niğde Üniversitesi, e-posta: yyavuzer@hotmail.com

Giriş

İnsanların yaşamları hakkındaki değerlendirmesi olan öznel iyi oluş, yeterli bir koşul olmamasına rağmen pozitif psikolojik sağlığın vazgeçilmez bir boyutudur (Diener, Sapyta ve Suh, 1998). Diener'a (1984) göre öznel iyi oluşun üç ögesi vardır. Öznel iyi oluş ilk olarak, öznel ve bireyin yaşantısında yer alır. İkinci olarak, sadece olumsuz faktörlerin yokluğunu değil aynı zamanda olumlu ölçümleri kapsar. Üçüncü olarak da öznel iyi oluş bir yaşam etki alanının dar bir değerlendirmesinden ziyade yaşamının tüm yönlerinin genel bir değerlendirmesini içerir (Akt. Diener, 1994). Bu ayırt edici özellikler konu alanını sınırlandırmasına rağmen ilgili yazında öznel iyi oluş çeşitli şekillerde tanımlanmıştır. Diener ve diğ. (1998) “bireyin uygun bir şekilde bir bütün olarak yaşamının toplam kalitesini yargılama derecesi”, “hem bilişsel bir değerlendirme hem de olumlu ya da olumsuz duyguların belli bir derecesi” gibi tanımların varlığından bahsetmektedirler. Diener (1994)'e göre, “öznel iyi oluş bireyin yaşamından ne düzeyde doyum aldığını; olumlu ve olumsuz duyguları ne düzeyde yaşadığını değerlendirmesidir”. Ayrıca bireyler bu tür değerlendirmeleri sürekli olarak yaparlar. Bu değerlendirmeler, insanların olaylara yönelik duygusal tepkilerini, ruh hallerini ve evlilik, iş gibi alanlardaki doyumları ile yaşam doyumları hakkında oluşturdukları yargılarını içerir (Diener, ve diğ., 1998; Diener, Oishi ve Lucas, 2003). Öznel iyi oluş düzeyi yüksek insanlar, kendi yaşam olayları ve koşullarını olumlu değerlendiren bireylerdir. Mutsuz insanlar ise yaşamlarındaki faktörlerin çoğunu zararlı ya da amaçlarını engelleyici olarak değerlendiren bireylerdir (Diener, 1994).

Öznel iyi oluş düzeyi aile desteği algısı (Gülaçtı, 2010), aktivite türü (Oishi, Diener, Suh ve Lucas, 1999), bağlanma stili (Özer, 2009), algılanan ekonomik durum, algılanan ana-baba tutumları, dini inançlar, denetim odağı (Tuzgöl-Dost, 2006), birincil ve ikincil yetenekler (Eryılmaz, 2011), dışa dönüklük, nevroz ve benlik saygısı gibi kişilik eğilimleri, kültürel değişkenler (Diener, ve diğ., 2003), iyimserlik eğilimi, özsaygı (Eryılmaz ve Atak, 2011), mizah tarzları (Tümkiye, 2011) temel psikolojik ihtiyaçların karşılanması (Deci ve Ryan, 2000) gibi birçok değişkenle ilişkilidir.

İhtiyaç insanlara özgü; güdü, motivasyon, istek, gereksinim, arzu, ümit ve başarıma isteği gibi yüksek dürtülerdir. İhtiyaç, içten ya da dıştan meydana gelen bir hareketle beyin bölgesinde oluşan bir baskı ve itici bir güç ya da gereksinim hissi olarak da açıklanır. Bütün psiko-sosyal ihtiyaçlar genellikle temel ihtiyaçlar olarak adlandırılırlar (Eysenck, Arnold ve Meili, 1972; Akt. Kesici, Üre, Bozgeyikli ve Sünbül, 2003). Psikolojik ihtiyaçları ele alan kuramlardan biri olan öz-belirleme kuramına göre insanlar kişisel gelişim, bütünlük ve

psikolojik sağlık için gerekli olan özerklik, yeterlik ve ilişkililik olmak üzere üç temel psikolojik ihtiyaca sahiptir (Deci ve Ryan, 2000). Bu ihtiyaçlardan özerklik, istemli ve kendi kendine karar verilen eylemlerle uğraşmayı; yeterlik, çevresini iyi bir şekilde etkileme isteğini, çevreyle etkili bir biçimde etkileşimde bulunma kapasitesini ve çevreyle baş etmede yeterlilik duygusunu, ilişkili olma ise aidiyet duygusunu yani diğerlerine gerçekten bağlılığı (Deci ve Ryan, 2000) ifade eder. Bu ihtiyaçlar kişinin kendi deneyimleri ve çevresel faktörlerin birleşiminden doğmaktadır.

Öz-belirleme kuramı (Deci ve Ryan, 2000) psikolojik sağlık ve iyi oluş için bu temel psikolojik ihtiyaçların sadece bir ya da ikisinin karşılanması yeterli olmayacağını her üç ihtiyacın da karşılanması gerektiğini belirtmektedir. Bu ihtiyaçlar engellendiğinde veya ihmal edildiğinde olumsuz psikolojik sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Diğer bir deyişle iyi oluş düzeyinin düşük olması karşılanmamış ihtiyaçların sonucudur. Özetle temel psikolojik ihtiyaçların doyurulmasına izin veren ortamlar öznel iyi oluşu da kolaylaştırmaktadır (Baard, Deci ve Ryan, 2004; Deci ve Ryan, 2000; Deci, Ryan, Gagne, Leone, Usunov ve Kornazheva, 2001; Özer, 2009; Ryan ve Deci, 2000; Reis, Sheldon, Gable, Roscoe ve Ryan, 2000; Uysal Lin ve Knee, 2010).

Üniversite öğrencilerinde öznel iyi oluş ve temel psikolojik ihtiyaçların doyumuna ilişkin algıların demografik değişkenlerle ilişkisini inceleyen araştırmalar farklı sonuçlar ortaya koymaktadır. İlgili yazında öznel iyi oluş düzeyinin cinsiyete (Cenkseven ve Akbaş, 2007; Dilmaç ve Bozgeyikli, 2009; İlhan, 2005; Sarı, 2003; Tümkaya, 2011; Yavuz-Güler ve İşmen-Gazioğlu, 2008) göre farklılaştığı bulgularına ulaşan araştırmalar bulunmaktadır. Bu araştırmalardan bazıları erkeklerin (İlhan, 2005; Tümkaya, 2011), bazıları da kızların (Dilmaç ve Bozgeyikli, 2009; Yavuz-Güler ve İşmen-Gazioğlu, 2008) öznel iyi oluş düzeyinin daha yüksek olduğunu bulmuştur. Cenkseven ve Akbaş (2007) da cinsiyetin öznel iyi oluşun anlamlı yordayıcılarından biri olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Bununla birlikte öznel iyi oluş düzeyinin cinsiyete (Cihangir-Çankaya, 2009; Fugl-Meyer, Melin ve Fugl-Meyer, 2002; Katja, Paivi, Marja-Terttu, ve Pekka, 2002; Saygın, 2008; Tuzgöl-Dost, 2006; Tuzgöl-Dost, 2010) ve öğrenim görülen lisans programına (Yavuz-Güler, İşmen-Gazioğlu, 2008) göre değişmediğini gösteren araştırmalar da bulunmaktadır. Benzer bir şekilde temel psikolojik ihtiyaçların doyumuna ilişkin algılar da cinsiyet (Cihangir-Çankaya, 2009; Çelikkaleli ve Gündoğdu, 2005; Kesici ve diğ., 2003) ve öğrenim görülen lisans programı (Çelikkaleli ve Gündoğdu, 2005; Kesici ve diğ., 2003) değişkenlerine göre incelenmiştir. Cihangir-Çankaya'nın (2009) çalışmasında, öğretmen adaylarının özerklik ve yeterlik ihtiyaçlarının doyumunu cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık göstermezken, ilişkili olma ihtiyacının

doyumunu kızların lehine anlamlı bir farklılık göstermiştir. Çelikkaleli ve Gündoğdu (2005), yeterlik ihtiyacı puan ortalamalarının cinsiyete göre değişmediğini, özerklik ve ilişkili olma ihtiyacı puan ortalamalarının ise kızlarda daha yüksek olduğunu saptamışlardır. Kesici ve diğ. (2003) ise, yeterlik ve ilişkili olma ihtiyacı puan ortalamalarının cinsiyete göre değişmediğini ancak kızların özerklik ihtiyacı puan ortalamasının daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Öğrenim görülen lisans programı değişkenine göre özerklik ve ilişkili olma ihtiyacı puan ortalamaları en yüksek psikolojik danışma ve rehberlik, (Çelikkaleli ve Gündoğdu, 2005) ile sosyal bilimler alanında öğrenim gören öğrencilerin (Kesici ve diğ., 2003) olduğu, yeterlik ihtiyacı puan ortalamalarının ise öğrenim görülen lisans programına göre değişmediği (Çelikkaleli ve Gündoğdu, 2005; Kesici ve diğ., 2003) belirtilmektedir. Alan yazında öğretmen adaylarının öznel iyi oluş düzeyleri ve temel psikolojik ihtiyaçların doyumuna ilişkin algılarını inceleyen araştırmaların hem az sayıda olduğu hem de farklı sonuçlar ortaya koyduğu görülmektedir. Bilindiği gibi psikolojik ihtiyaçların doyumunu sosyal ortamlar ve kişilerarası ilişkilerle yakından ilgilidir (Sheldon, Eliot, Kim ve Kasser, 2001). Farklı üniversitelerde, fakültelerde hatta lisans programlarında sosyal ortamlar ve kişilerarası ilişkilerin niteliği farklılık gösterebilir.

Eğitim fakültesi öğrencileri meslek yaşamlarında kendi kendine karar verilen eylemlerle uğraşma, çevreyle etkili bir biçimde etkileşimde bulunma ve çevreyle baş etme, öğrencileri ve meslektaşlarıyla yakın ilişkiler kurma gereksinimi duyabilirler. Bu gereksinimlerin doyurulmasına izin veren ortamlar öznel iyi oluşu da kolaylaştırmaktadır. Öznel iyi oluş düzeyleri yüksek, temel ihtiyaçları karşılanmış bir meslek elemanı olumlu duyguları sıklıkla ve olumsuz duyguları nadiren yaşayan, daha mutlu, daha yetkin ve öğrencilerine model olabilecek niteliklere sahiptir. Aynı zamanda, çalışanların özerklik, yeterlik ve ilişkili olma ihtiyaçlarının doyumunu onların işyerindeki performanslarını ve iyi olma düzeylerini artırmaktadır (Baard ve diğ., 1998). Dolayısıyla eğitim fakültesi öğrencilerinin temel ihtiyaçlarının doyumunu, onların mesleki verimlerini olumlu etkileyecektir. Bu nedenle eğitim fakültesi öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeylerinin ve temel psikolojik ihtiyaçlarının incelenmesinin daha uygun eğitim ortamları oluşturulmasında eğitim fakülteleri için önemli bilgiler sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca, eğitim fakültesi öğrencilerinin iyi oluşları ve psikolojik ihtiyaçları ile ilişkili faktörlerin belirlenmesi, yapılacak psikolojik danışma çalışmaları için yol gösterici olabilir ve hedefler ile alınacak önlemlerin belirlenmesi konusunda yardımcı olabilir. Bu bağlamda araştırmanın amacı, eğitim fakültesi öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeyleri ve temel psikolojik ihtiyaçlarının öğrenim görülen lisans programı ve cinsiyet değişkenleri açısından incelenmesidir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırma, Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeyleri ve psikolojik ihtiyaçlarını öğrenim görülen lisans programı ve cinsiyet değişkenlerine göre inceleyen betimsel ve nicel bir çalışmadır.

Araştırma Grubu

Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesinde İngilizce (82), matematik (112), sınıf (61), fen bilgisi (60), sosyal bilgiler öğretmenliği (160) ve psikolojik danışmanlık (125) lisans programlarında toplam 600 öğrenci öğrenim görmektedir. Araştırma grubu bu öğrencilerden oranlı örnekleme yöntemiyle seçilmiş 331 kişiden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin 45'i (%13.6) İngilizce öğretmenliği, 62'si (%18.7) matematik öğretmenliği, 34'ü (10.3) sınıf öğretmenliği, 33'ü (%10) fen bilgisi öğretmenliği, 88'i (%26.6) sosyal bilgiler öğretmenliği, 69'u (%20.8) psikolojik danışma ve rehberlik lisans programında öğrenim görmektedir. 205'i (%61.9) kadın, 126'sı (%38.1) erkektir. Öğrencilerin yaşları 17-25 arasında değişmekte olup yaş ortalaması 18.11'dir.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada eğitim fakültesi öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeylerini ölçmek amacıyla Tuzgöl (2004) tarafından geliştirilen Öznel İyi Oluş Ölçeği, psikolojik ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla Deci ve Ryan (2000) tarafından geliştirilen Kesici ve diğ., (2003) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği kullanılmıştır.

Öznel İyi Oluş Ölçeği (ÖİÖ): Tuzgöl (2004) tarafından geliştirilen ÖİÖ 46 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin amacı bireylerin yaşamları hakkındaki bilişsel değerlendirmeleri ile yaşadıkları olumlu ve olumsuz duyguların sıklığı ve yoğunluğunu belirleyerek öznel iyi oluş düzeylerini saptamaktır. Öznel iyi oluş ölçeği yaşam alanlarına ilişkin kişisel yargılar ile olumlu ve olumsuz duygu ifadelerinden oluşmaktadır. Cevaplama sistemi her ifade için "(5) Tamamen Uygun". "(4) Çoğunlukla Uygun". "(3) Kısmen Uygun". "(2) Biraz Uygun" ve "(1) Hiç Uygun Değil" olarak beşli Likert ölçeği şeklindedir. Her bir maddenin puanları "5 ile 1" arasında değişmektedir. Ölçek maddelerinin 26'sı olumlu 20'si olumsuz ifade şeklindedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 46, en yüksek puan 230'dur. Yüksek puan öznel iyi oluş düzeyinin yüksek olduğuna işaret etmektedir. ÖİÖ'nin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı .93 olarak bulunmuştur. Ayrıca, ölçeğin kararlılık katsayısını bulmak amacıyla araştırma örnekleminde yer alan 39 kişilik bir gruba araç iki hafta ara ile iki kez uygulanmış ve Pearson

momentler çarpım korelasyon katsayısı .86 olarak bulunmuştur. ÖİÖ'nin güvenilirlik katsayıları ölçeğin, üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeylerini ölçmek amacıyla güvenle kullanılabilceğini göstermektedir. Bu çalışma kapsamında ölçeğin iç tutarlık katsayısı .92 olarak bulunmuştur

Temel psikolojik ihtiyaçlar ölçeği (TPIÖ): Deci ve Ryan (2000) tarafından geliştirilen. Kesici ve diğ., (2003) tarafından Türkçe'ye uyarlaması yapılan TPIÖ; 21 maddeden oluşan ve "Çok Doğru (5) Doğru (4) Biraz Doğru (3) Doğru Değil (2) ve Hiç Doğru Değil (1) arasında değişen beş dereceli Liket tipi bir ölçektir. Ölçek; Özerklik İhtiyacı, Yeterlik İhtiyacı ve İlişki İhtiyacı olmak üzere üç alt ölçekten oluşmaktadır. Bireylerin alt ölçeklerden aldıkları puanlar arttıkça o psikolojik ihtiyacı diğer ihtiyaçlara göre daha fazla hissettiği kabul edilmektedir. Ölçeğin ölçüt bağımlı geçerlik çalışmasında ise, Edwards Kişisel Tercih Envanterinin başarıma, özerklik ve yakınlık alt ölçekleri ile Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeğinin yeterlik, özerklik. ve ilişki alt ölçekleri arasında korelasyon katsayıları hesaplanmış ve sırasıyla .39, .58 ve .36 olarak bulunmuştur ($p < 0.05$). Ölçeğin Cronbach-Alpha iç tutarlılık katsayısı hesaplanmış ve tüm ölçek için .76 özerklik alt boyutu için .73. yeterlik alt boyutu için .61 ve ilişki ihtiyacı için .73 olarak bulunmuştur. Cronbach (1990), beşli derecelendirme ölçeklerine ilişkin güvenilirlik çalışmalarında .60 ve .70 düzeyindeki katsayıların yeterli olduğunu belirtmektedir (Akt. Kesici ve diğ., 2003). Bu araştırma kapsamında toplanan veriler ile iç tutarlık katsayısı hesaplanmış ve tüm ölçek için .75 bulunmuştur.

Verilerin Çözümlemesi

Araştırmanın bağımlı değişkenleri olan ÖİÖ ve TPIÖ alt ölçeklerinden elde edilen puanların dağılımı incelenmiş ve normal dağıldığı gözlenmiştir. MANOVA'nın sayıltılarından varyans-kovaryans matrislerinin homojenliği Box M testi ve Levene test ile incelenmiştir. Analiz sonucunda ölçüm setlerinin ikili kombinasyonları için grup kovaryanslarının (Box's M= 1.121; $p=0.09$) ve elde edilen özerklik ($F_{(11-319)}=1.437$; $p=0.06$), yeterlik ($F_{(11-319)}=.801$; $p=0.63$), ilişki ($F_{(11-319)}=1.128$; $p=0.34$) ve öznel iyi oluş ($F_{(11-319)}=1.228$; $p=0.16$) puanlarının varyanslarının eşit olduğu görülmüştür. Öğrenim görülen lisans programı ve cinsiyet bağımsız değişkenlerinin birden fazla bağımlı değişken üzerindeki etkisini (özerklik ihtiyacı, yeterlik ihtiyacı, ilişki ihtiyacı, öznel iyi oluş) incelemek amacıyla çok değişkenli varyans analizi (MANOVA) uygulanmıştır. Bulgular doğrultusunda farkın kaynağına Bonferroni testi ile bakılmıştır. Sonuçların yorumlanmasında .05 anlamlılık düzeyi kabul edilmiştir. Toplanan veriler SPSS-WINDOWS 16.0 paket programıyla çözümlenmiştir.

Bulgular

Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğrenim gördükleri lisans programlarına ve cinsiyetlerine göre özerklik ihtiyacı, yeterlik ihtiyacı, ilişki ihtiyacı ve öznel iyi oluş puanlarının Ortalama ve Standart Sapma değerleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1

Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Lisans Programlarına ve Cinsiyetlerine Göre Özerklik, Yeterlik, İlişki ve Öznel İyi Oluş Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Lisans Programı	Cinsiyet	n	Özerklik İhtiyacı		Yeterlik İhtiyacı		İlişki İhtiyacı		Öznel İyi Oluş	
			\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss
İng. Öğrt.	K	28	23.35	2.97	19.50	2.42	27.14	2.83	175.32	18.06
	E	17	22.94	2.68	19.70	1.92	25.76	2.68	162.11	35.40
	T	45	23.20	2.84	19.57	2.23	26.62	2.83	170.33	26.42
PDR	K	49	23.24	2.52	18.95	2.37	25.91	2.81	171.06	23.31
	E	20	22.85	2.90	18.35	2.64	25.65	2.68	155.70	20.88
	T	69	23.13	2.62	18.78	2.44	25.84	2.75	166.60	23.55
Mat. Öğrt.	K	45	23.11	2.66	19.06	2.20	25.95	2.08	170.64	24.94
	E	17	23.70	3.05	19.00	2.31	26.64	2.82	171.58	23.94
	T	62	23.27	2.76	19.04	2.22	26.14	2.31	170.90	24.47
Sınıf Öğrt.	K	20	22.70	1.94	18.70	2.12	26.65	2.27	163.70	19.30
	E	14	20.92	4.61	18.00	2.21	24.28	3.58	146.35	17.76
	T	34	21.97	3.37	18.41	2.16	25.67	3.08	156.55	20.34
Fen Bil. Öğrt.	K	20	23.10	2.44	19.25	2.38	25.20	2.28	171.15	29.60
	E	13	22.61	2.14	19.53	3.04	27.76	2.74	157.76	24.65
	T	33	22.90	2.30	19.36	2.61	26.21	2.74	165.87	28.15
Sos. Bil. Öğrt.	K	43	23.00	2.87	20.48	2.48	26.74	3.10	160.90	25.10
	E	45	22.73	3.23	19.64	2.50	25.91	2.85	161.28	25.30
	T	88	22.86	3.04	20.05	2.51	26.31	2.99	161.10	25.06
Toplam	K	205	23.11	2.61	19.38	2.39	26.26	2.67	168.71	23.98
	E	126	22.69	3.20	19.16	2.49	25.96	2.95	159.88	25.70
	T	331	22.95	2.85	19.29	2.43	26.15	2.78	165.35	24.98

Tablo 1 incelendiğinde öğrencilerin cinsiyetleri açısından özerklik, yeterlik ve ilişki puanlarının birbirine yakın olduğu, sınıf öğretmenliği erkek öğrencilerinin ise öznel iyi oluş puanlarının düşük olduğu gözlenmektedir. Toplam puanlar açısından incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin yeterlik puanlarının daha yüksek olduğu, sınıf öğretmenliği öğrencilerinin öznel iyi oluş puanlarının daha düşük olduğu görülmektedir. Bu farklılıkların anlamlı olup olmadığını incelemek amacıyla çok değişkenli varyans analizi (MANOVA) yapılmıştır. Öğrencilerin öğrenim gördükleri lisans programlarına ve cinsiyetlerine göre özerklik, yeterlik, ilişki ve öznel iyi oluş puanlarının MANOVA sonuçları Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2

Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Lisans Programlarına ve Cinsiyetlerine Göre Özerklik, Yeterlik, İlişki ve Öznel İyi Oluş Puanlarının Çok Değişkenli Varyans Analizi (MANOVA) Sonuçları

Etki	λ	F	Denence (Sd)	Hata (Sd)	p	Eta-Kare (η^2)
Lisans Prog.	.885	1.963*	20.000	1049.000	.007	.030
Cinsiyet	.962	3.087*	4.000	316.000	.016	.038
Lisans Prog.XCinsiyet	.909	1.535	20.000	1049.000	.061	.024

*p<.05

Tablo 2 incelendiğinde, eğitim fakültesi öğrencilerinin temel psikolojik ihtiyaçlar ve öznel iyi oluş puanlarında öğrenim görülen lisans programı ($\lambda=.885$, $p<.05$, $\eta^2=.030$) ve cinsiyet ($\lambda=.962$, $p<.05$, $\eta^2=.038$) açısından anlamlı fark olduğu görülmektedir. Elde edilen eta kare değeri etki büyüklük indekslerinden birisi olan Cohen (1988)'in “d” indeksi doğrultusunda yorumlanmıştır. Cohen (1988) d'nin yorumu için belli kesme noktaları belirlemiştir: Etki büyüklükleri $d=.02$ 'de “küçük”, $d=.05$ 'te “orta” ve $d=.08$ olduğunda ise “büyük” olarak gruplanmıştır (Akt. Erkuş 2005). Bu durumda, elde edilen eta kare değerleri göz önünde bulundurulduğunda, temel psikolojik ihtiyaçlar ve öznel iyi oluş puanları üzerinde lisans programının ($\eta^2=.030$) ve cinsiyetin ($\eta^2=.038$) etki büyüklüklerinin küçük olduğu görülmektedir.

Hangi bağımlı değişkenin anlamlılığa katkı sağladığını anlamak amacıyla ANOVA yapılmıştır. ANOVA sonuçlarına göre, öğrenim görülen lisans programı açısından yeterlik ($F=3.938$, $p<.05$) ve öznel iyi oluş ($F=2.309$, $p<.05$) puanlarında; cinsiyet açısından ise öznel iyi oluş ($F=10.473$, $p<.05$) puanlarında fark olduğu saptanmıştır. Farkın kaynağına Bonferroni testi ile bakılmış yeterlik puanlarındaki farklılığın sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencileri ($\bar{X}=20.05$) ile PDR ($\bar{X}=18.78$) ve sınıf öğretmenliği öğrencileri ($\bar{X}=18.41$), arasında olduğu görülmüştür. Bu bulguya göre, sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencileri PDR ve sınıf öğretmenliği öğrencilerine göre yeterlik ihtiyacını daha fazla hissetmektedirler. Ayrıca, öznel iyi oluş puanlarındaki farklılığın matematik öğretmenliği öğrencileri ile ($\bar{X}=170.90$) sınıf öğretmenliği öğrencileri ($\bar{X}=156.55$) arasında olduğu belirlenmiştir. Matematik Öğretmenliği öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeyleri sınıf öğretmenliği öğrencilerinden daha yüksektir. Cinsiyet açısından bakıldığında ise kadınların öznel iyi oluş düzeyi ($\bar{X}=168.71$) erkeklere ($\bar{X}=159.88$) göre daha yüksektir. Öğrenim görülen lisans programı ve cinsiyet değişkenlerinin öğrencilerin temel psikolojik ihtiyaçlar ve öznel iyi oluş puanları üzerindeki ortak etkisi ($\lambda=.909$; $F=1.535$, $p>.05$) ise anlamlı bulunmamıştır.

Tartışma

Bu araştırmada, eğitim fakültesi öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeyleri ve temel psikolojik ihtiyaçları cinsiyet ve öğrenim görülen lisans programı değişkenleri açısından incelenmiştir. Sonuç olarak kadınların öznel iyi oluş düzeyi erkeklere göre daha yüksek bulunmuştur. Bu bulgu Yavuz-Güler ve İşmen-Gazioğlu (2008)'nin çalışmalarının bulgusuyla paralellik göstermektedir. Öznel iyi oluşla cinsiyet ilişkisini inceleyen araştırmalar farklı sonuçlar ortaya koymaktadır. Bazı araştırmalar öznel iyi oluşun cinsiyete göre farklılaştığını (Cenkseven ve Akbaş, 2007; Dilmaç ve Bozgeyikli, 2009; İlhan, 2005; Sarı, 2003; Tümkaya, 2011; Yavuz-Güler ve İşmen-Gazioğlu, 2008), bazı araştırmalar ise öznel iyi oluşla cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olmadığını (Cihangir-Çankaya, 2009; Fugl-Meyer ve diğ., 2002; Katja ve diğ., 2002; Saygın, 2008; Tuzgöl-Dost, 2006; Tuzgöl-Dost, 2010) ortaya koymuştur. Erkeklerin öznel iyi oluş düzeyinin daha yüksek olduğunu (İlhan, 2005; Tümkaya, 2011) gösteren araştırmalar da bulunmaktadır. Öznel iyi oluş bireyin yaşamından ne düzeyde doyum aldığını değerlendirmesidir. Öznel iyi oluş düzeyi yükseldikçe birey kendi yaşam olaylarını ve koşullarını olumlu olarak değerlendiriyor demektir. Kağıtçıbaşı ve Sunar (1992), kadın ve erkeklerin toplumsal yaşama katılımlarının, cinsiyet rollerine ilişkin farklı beklentilere bağlı olarak gelişen farklı süreçlerle şekillendiğine işaret etmektedirler. İçinde yaşadığımız toplumun kültürel özellikleri dikkate alındığında, erkekler kadınlardan daha önemli bir konuma sahiptir ve yaşam içinde pek çok alanda daha etkin ve avantajlıdırlar. Bu yüzden erkeklerin öznel iyi oluş düzeylerinin daha yüksek olması beklenmekteydi. Ancak bu araştırmanın örneklemini eğitim fakültesi öğrencilerinden oluşmaktadır. Bu öğrencilerin büyük bir kısmı öğretmen adayıdır. Söz konusu öğretmenlik mesleği olunca hem bu mesleğin bir kadın mesleği olarak görülmesi (Tan, 1996) hem de iş bulma kaygısı, ekonomik sorunlar, aile kurma, çocuk sahibi olma ve yetiştirme gibi sorumlulukları üstlenme erkeklerin kadın öğretmen adaylarına göre daha düşük öznel iyi oluş düzeyine sahip olmalarını açıklayabilir.

Araştırmanın diğer bulgusu, matematik öğretmenliği öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeylerinin sınıf öğretmenliği öğrencilerinden daha yüksek olduğudur. Yavuz-Güler, İşmen-Gazioğlu (2008) üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeylerinin öğrenim görülen lisans programına göre değişmediğini saptamışlardır. Aile desteği algısı (Gülaçtı, 2010), aktivite türü (Oishi ve diğ., 1999), bağlanma stili (Özer, 2009), algılanan ekonomik durum, algılanan ana-baba tutumları, dini inançlar, denetim odağı (Tuzgöl-Dost, 2006), birincil ve ikincil yetenekler (Eryılmaz, 2011), dışa dönüklük, nevroz ve benlik saygısı gibi kişilik eğilimleri, kültürel değişkenler (Diener ve diğ., 2003) gibi birçok faktörün öznel iyi oluş

düzenini etkileyebileceği bilinmektedir. Bu araştırmada ve konu ile ilgili diğer araştırmalarda bu faktörler dikkate alınmamıştır, bulgularının farklılığı da buradan kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca, Özbek, Kahyaoğlu ve Özgen (2007), öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşlerini inceledikleri araştırmalarında, “zorunlu olmazsam öğretmenlik yapmam”, “öğretmenlik idealimdeki meslektir” ve “öğretmenliği seçtiğim için mutluyum” görüşlerinde sınıf öğretmenliği ile diğer bölümler arasında, sınıf öğretmenliği aleyhine anlamlı fark saptamışlardır. Dolayısıyla, matematik öğretmenliği öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeylerinin sınıf öğretmenliği öğrencilerinden daha yüksek oluşu, öğretmenlik alanlarının farklılığıyla ve bunun öğretmen adaylarına sunmuş olduğu fırsatlarla da ilişkili olabileceği düşünülebilir.

Araştırma bulgularından biri de eğitim fakültesi öğrencilerinin temel psikolojik ihtiyaçlarının cinsiyete göre farklılık göstermediğidir. Alan yazında üniversite öğrencilerinin temel psikolojik ihtiyaçlarının cinsiyete göre değiştiğini gösteren araştırmalar bulunmaktadır (Cihangir-Çankaya, 2009; Çelikkaleli ve Gündoğdu, 2005; Kesici ve diğ., 2003). Bu araştırmalarda kadınların erkeklere göre özerklik ve ilişkili olma ihtiyaçlarının daha fazla olduğu bulunmuştur. Diğer bir bulgu sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin PDR ve sınıf öğretmenliği öğrencilerine göre yeterli ihtiyaçlarının daha fazla olduğudur. Çelikkaleli ve Gündoğdu (2005), PDR öğrencilerinin, Kesici ve diğ. (2003) de sosyal bilimler alanında öğrenim gören öğrencilerin özerklik ve ilişkili olma ihtiyacının diğerlerine göre daha yüksek olduğunu, yeterli ihtiyacı puan ortalamalarının ise öğrenim görülen lisans programına göre değişmediğini bulmuşlardır. Bu ihtiyaçların doyumu sosyal ortam ve ilişkilerden bağımsız değildir (Sheldon ve diğ., 2001). Bu araştırma ve diğer iki araştırma farklı üniversitelerde yapılmıştır. Bu üniversitelerdeki sosyal ortamlar ve kişilerarası ilişkilerin niteliği farklılık gösterebilir. Dolayısıyla temel psikolojik ihtiyaçların doyurulmasına izin veren veya engelleyen ortamların farklılığı bulgularının da farklı olmasının nedeni olabilir. Ayrıca, daha öncede belirtildiği gibi yeterli, çevreyle baş etmede yeterlilik duygusunu, bireyin çevreyle etkileşiminin, öğrenmelerinin ve gösterdiği uyumun toplamını ve istenilen sonuçlara ulaşmada etkili olmayı (Deci ve Ryan, 2000) ifade etmektedir. Sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin PDR ve sınıf öğretmenliği öğrencilerine göre yeterli ihtiyaçlarının daha fazla olması, öğrencilerin kendi anabilim dallarında yeterli ihtiyaçlarını doyurabilecekleri fırsatlarla karşılaşmamış olmalarından kaynaklanıyor olabilir.

Sonuç

Eğitim fakültesi öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeyleri ve temel psikolojik ihtiyaçlarını öğrenim görülen lisans programı ve cinsiyet değişkenlerine göre incelemeyi

amaçlayan bu çalışmada, kızların erkeklere göre, matematik öğretmenliği öğrencilerinin de sınıf öğretmenliği öğrencilerine göre öznel iyi oluş düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca, sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin PDR ve sınıf öğretmenliği öğrencilerine göre yeterlik ihtiyaçlarının daha fazla olduğu, cinsiyete göre ise temel psikolojik ihtiyaçların farklılaşmadığı bulunmuştur.

Eğitim fakültesi öğrencilerinin iyi olma düzeylerinin artırılması için, onların temel psikolojik ihtiyaçlarını doyurabilecekleri fırsatlar yaratmak yararlı olabilir. Bireylerin ihtiyaçlarının doyumu onları destekleyen bir çevre ile sağlanır. Eğitim fakültelerinin öğrencilerin öznel iyi oluş düzeylerini artırıcı ve temel psikolojik ihtiyaçlarının doyumuna izin verici ortam (ilginç buldukları, önem verdikleri noktaları, kişisel fikirlerini önemseyen, aidiyet duygusunu ve çevreyle etkili bir biçimde etkileşimde bulunma kapasitesini geliştiren) yaratmaları oldukça önemlidir. Böylesi eğitim ortamlarının yaratılması öğrencilerin, özerklik, yeterlik ve ilişkili olma olarak adlandırılan temel psikolojik ihtiyaçlarını doyumalarını kolaylaştıracaktır. Böylece öğrencilerin iyi olma düzeyleri yükselecektir. Kendi yaşam olayları ve koşullarını olumlu değerlendiren, mutlu bireylerin de mesleki verimleri artacaktır.

Araştırmada elde edilen bulgular yükseköğretimde verilen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri için de önemlidir. Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin temel amaçlarından biri bireylerin öznel iyi oluşlarına olumlu katkıda bulunmaktır. Eğitim fakültesi öğrencilerine yönelik oryantasyon çalışmaları, temel psikolojik ihtiyaçlarını doyurabilecekleri fırsatlar ve öznel iyi oluş düzeylerinin artırılmasına yönelik bireysel ya da grupla psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin sunulması oldukça önemlidir.

Alan yazında üniversite öğrencilerinin demografik özellikleri ile öznel iyi oluş ve temel psikolojik ihtiyaçları arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırma bulguları farklılık göstermektedir. Bu nedenle genellenebilir sonuçlara ulaşabilmek için gelecek araştırmalarda üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluş ve temel psikolojik ihtiyaçlarının farklı üniversiteleri de kapsayacak şekilde incelenmesi yararlı olabilir. Ayrıca, yeni araştırmalarda aile desteği algısı, bağlanma stili, ekonomik durum, algılanan anne-baba tutumları, denetim odağı, dışa dönüklük ve benlik saygısı gibi birçok faktörün öznel iyi oluş düzeyini; sosyal ortamlar ve kişiler arası ilişkilerin niteliğinin de temel psikolojik ihtiyaçların doyumunu etkileyebileceğinin dikkate alınması önerilebilir.

Kaynaklar

- Baard, P. P., Deci, E. L. ve Ryan, R. M. (2004). Intrinsic need satisfaction: A motivational basis of performance and well-being in two work settings. *Journal of Applied Social Psychology*, 34(10), 2045-2068.
- Cenkseven, F. ve Akbaş, T. (2007). Üniversite öğrencilerinde öznel ve psikolojik iyi olmanın yordayıcılarının incelenmesi. *Türk PDR Dergisi*, 3(27), 43-62.
- Cihangir-Çankaya, Z. (2009). Özerklik desteği, temel psikolojik ihtiyaçların doyumu ve öznel iyi olma: öz belirleme kuramı. *Türk PDR Dergisi*, 4(31), 23-31.
- Çelikkaleli, Ö. ve Gündoğdu, M. (2005). Eğitim fakültesi öğrencilerinin psikolojik ihtiyaçları, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(9), 43-53.
- Deci, E. L. ve Ryan, R. M. (2000). The “what” and “why” of goal pursuits: Human needs and the self determination of behaviour. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227-268.
- Deci, E. L., Ryan, R. M., Gagne, M., Leone, D.R., Usunov, J., ve Kornazheva, B. P. (2001). Need satisfaction, motivation and well-being in the work organizations of a former eastern bloc country: A cross-cultural study of self determination. *Personality And Social Psychology Bulletin*, 27(8), 930-942.
- Diener, E. (1994). Assessing subjective well-being: Progress and opportunities. *Social Indicators Research*, 31, 103-157.
- Diener, E., Sapyta, J. J. ve Suh, E. (1998). Subjective well-being is essential to well-being. *Psychological Inquiry*, 9(1), 33-37.
- Diener, E., Oishi, E. ve Lucas, E. (2003). Personality, culture and subjective well-being: emotional and cognitive evaluations of life. *Annual Review Of Psychology*. 54, 403-425.
- Dilmaç, B. ve Bozgeyikli, H. (2009). Öğretmen adaylarının öznel iyi olma ve karar verme stillerinin incelenmesi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 171-187.
- Erkuş, A. (2005). *Bilimsel araştırma sarmalı*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Eryılmaz, A. (2011). Yetişkin öznel iyi oluşu ile pozitif psikoterapi bağlamında birincil ve ikincil yetenekler arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Klinik Psikiyatri*, 14, 17-28.
- Eryılmaz, A. ve Atak, H. (2011). Ergen öznel iyi oluşunun özsaygı ve iyimserlik eğilimi ile ilişkisinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* (www.esosder.org), 10(37), 170-181.

- Fugl-Meyer, A. R., Melin, R. ve Fugl-Meyer, K. S. (2002). Life satisfaction in 18 to 64 year old Swedes: In relation to gender, age, partner and immigrant status. *Journal of Rehabilitation Medical*, 34, 239-246.
- Gülaçtı, F. (2010). The effect of perceived social support on subjective well-being. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2, 3844-3849.
- İlhan, T. (2005). *Öznel iyi oluşa dayalı mizah tarzları modeli*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kağıtçıbaşı, Ç. ve Sunar, D. (1992). *Family and socialization in Turkey*. In J. L. Raopnarine ve D. B. Carter (Eds.). *Parent-child socialization in diverse culture*, p.75-88. Norwood, NJ: Ablex.
- Katja, R., Paivi, A. K., Marja-Terttu, T. ve Pekka, L. (2002). Relationships among adolescent subjective well-being, health behavior and school satisfaction. *Journal of School Health*, 72(6), 243-250.
- Kesici, Ş., Üre Ö., Bozgeyikli, H. ve Sünbül, A. M. (2003). Temel psikolojik ihtiyaçlar ölçeğinin geçerlik ve güvenirliği. *VII. Ulusal PDR Kongresi Bildiri Özetleri Kitabı*, Malatya.
- Oishi, S., Diener, E., Suh, E. ve Lucas, R. E. (1999). Value as a moderator in subjective well-being. *Journal of Personality*, 67(1), 157-184.
- Özbek, R., Kahyaoğlu, M. ve Özgen, N. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 221-232.
- Özer, G. (2009). *Öz-Belirleme kuramı çerçevesinde ihtiyaç doyumu, içsel güdülenme ve bağlanma stillerinin üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluşlarına etkileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Reis, H., Sheldon, K., Gable, S., Roscoe, J. ve Ryan, R. (2000). Daily well-being: the role of autonomy, competence and relatedness. *Personality And Social Psychology Bulletin*, 26(4), 419-435.
- Ryan, R. M. ve Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68-78.
- Sarı, T. (2003). *Wellness and its correlates among university students: relationship status, gender, place of residence and GPA*. Unpublished master dissertation, The Middle East Technical University, The Graduate School of Social Sciences, Ankara.

- Saygın, Y. (2008). *Üniversite öğrencilerinin sosyal destek, benlik saygısı ve öznel iyi oluş düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya
- Sheldon, K. M., Elliot, A. J., Kim, Y. ve Kasser, T. (2001). What is satisfying about satisfying events? Testing 10 candidate psychological needs. *Journal of Personality and Social Psychology*, 80, 325-339.
- Tan, M. (1996) “Bir Kadın Mesleği: Öğretmenlik”. *Kadın Gerçekleri* (Haz: Necla Arat). İstanbul: Say Yayınları
- Tuzgöl, M. (2004). *Üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeyleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tuzgöl-Dost, M. (2006). Üniversite öğrencilerinin iyi oluş düzeyleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 188-197.
- Tuzgöl-Dost, M. (2010). Güney Afrika ve Türkiye’deki üniversite öğrencilerinin bazı değişkenlere göre öznel iyi oluş ve yaşam doyumlarının incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 35(158), 75-89.
- Tümkaya, S. (2011). Humor styles and socio-demographic variables as predictors of subjective well-being of Turkish university students. *Education and Science*, 36(160), 158-170.
- Uysal, A., Lin, H. L. ve Kneel, C. R. (2010). The role of need satisfaction in self-concealment and well-being. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 36(2), 187-199.
- Yavuz-Güler, Ç. ve İşmen-Gazioğlu, A. S. (2008). Rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğrencilerinde öznel iyi olma hali, psikiyatrik belirtiler ve bazı kişilik özellikleri: Karşılaştırmalı bir çalışma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 107-114.

Extended Abstract

Purpose

During their professional lives, the preservice teachers may need to be engaged in such activities that involves initiative, to interact efficiently with the environment and to tackle with the environment, and to establish close relations with their students and colleagues. Environments, which enable to satisfy these needs, facilitate the subjective well-being too. A teacher, whose subjective well-being level is higher and basic needs are met, will be a person that experiences positive feelings more frequently than negative feelings, that is happier, more competent, and that can set an example for his/her students. The purpose of this study is to research the subjective well-being levels and basic psychological needs of faculty of education students by the variables of undergraduate program attended and gender.

Method

Research group is made up of 331 Faculty of Education students that were selected through proportional sampling method among 600 students that receive education in various undergraduate programs of Aksaray University's Faculty of Education. The Subjective Well-Being Scale was used to measure the students' subjective well-being, while the Basic Psychological Needs Scale was used to measure their psychological needs. The multivariate analysis of variance was used in order to analyze the impact of the independent variables of undergraduate program attended and gender on more than one dependent variable.

Results

As a result, the students' subjective well-being levels have been found higher for female students than male students and mathematics teaching students' subjective well-being levels have been found higher than classroom teaching students' subjective well-being levels. Another finding of this research is that the basic psychological needs of faculty of education students do not differentiate according to gender and that the aptitude needs of social sciences teaching students are higher than Psychological Counseling and Guidance and classroom teaching students. The variables of undergraduate program attended and gender do not have a significant impact on the students' points for the basic psychological needs and subjective well-being.

Discussion

In conclusion, the subjective well-being level of female students has been found above the male students. The studies that research the relationship between subjective well-being and gender yield different results. Some studies revealed that the subjective well-being differentiates depending on gender, while others revealed that there is not significant relationship between the subjective well-being and gender. Also, there are studies that point out that the male students' well-being level is higher. Another finding of this study is that mathematics teaching students' subjective well-being levels are higher than classroom teaching students' subjective well-being levels. In literature, there are studies that indicate that the students' subjective well-being levels do not change depending on the undergraduate program attended. It is known that the level of subjective well-being is affected by the personality tendencies such as perception of family support, type of activity, attachment style, perceived economic condition, perceived parent attitudes, religious beliefs, focus of control, primary and secondary talents, extroversion, neuroticism, and self-respect together with many other factors like cultural variables. These factors have not been taken into consideration in this study and in other studies on the subject; thus, the difference between findings could be arising from this point.

Another finding of this study is that the basic psychological needs of the faculty of education students do not differentiate as per the gender. In literature, there are studies revealing that the basic psychological needs of university students change according to the gender. Another finding indicates that the aptitude needs of social sciences teaching students are higher than Psychological Counseling and Guidance and classroom teaching students. In literature, there are studies which point out that the autonomy and affiliation needs of students receiving education in Psychological Counseling and Guidance and social sciences are higher than other students' needs and that their aptitude need average point does not change depending on the undergraduate program attended. Dependency of psychological needs on the social environment and relations is common knowledge. This research and the other two researches were conducted in different universities. The quality of social surroundings and interpersonal relations can differentiate in these universities. Therefore, the difference between environments that let the satisfaction of basic psychological needs and that prevent the same may be a reason why the findings are different.

Conclusion

It has been determined that the subjective well-being level of faculty of education students is higher for female students than male students and higher for mathematics students

than classroom teaching students. Besides, it has been found out that the aptitude needs of social sciences teaching students are higher than Psychological Counseling and Guidance and classroom teaching students and that the basic psychological needs do not differentiate according to gender. In literature, the findings of studies that research the relationship between university students' demographic characteristics and subjective well-being and basic psychological needs differentiate. Wherefore, it will be advisable in the future studies to continue researching subjective well-being and basic psychological needs in terms of demographic variables. Besides, it can be recommended that, in new studies, the personality tendencies such as perception of family support, type of activity, attachment style, perceived economic condition, perceived parent attitudes, religious beliefs, focus of control, extroversion, neuroticism, and self-respect should be taken into consideration as they can affect the subjective well-being level of many factors like cultural variables, while the social surroundings and interpersonal relations should be considered yet they can affect the satisfaction of basic psychological needs.

In the light of results derived from the study, it is important for the institutions that train teachers to create an environment that lets the satisfaction of preservice teachers' basic psychological needs and that increases their subjective well-being levels. The study group of this research is composed of the students of Aksaray University's Faculty of Education; consequently, the results can only be generalized for the groups with similar characteristics.